

MODERNÍ ROSIKRUCIÁNSKÁ METODA ZASVĚCENÍ

Rudolf Steiner

Pro další porozumění přednášenému bude dobré, začneme-li dnešní úvahu tím, že se ještě jednou podíváme na probouzení člověka, tentokrát ovšem věnujeme pozornost tomu, co z duchovního světa působí při jeho výstavbě.

Když se člověk probouzí, pak jde, jak jsme v přednáškách viděli, o vstoupení celé naší bytosti z makro kosmu, do něhož je člověk během spánku rozlity, do mikrokosmu. Je ovšem pochopitelné, že o skutečných dějích, odehrávajících se ve vzájemném působení mezi makrokosmem a mikrokosmem, je člověk za normálního vědomí velmi špatně zpraven. Obvykle se tak domnívá, že to, co nazývá svým Já, sídlí v podstatě jen v něm. Jestliže ale uvážíte, že člověk je během spánku svým astrálním tělem a Já mimo své tělesné schránky, poznáte, že své Já již během spánku rozhodně nemůžeme hledat v mezích své kůže, nýbrž je jakoby rozlito do vesmírné sféry, je odevzdáno světům, o nichž jsme hovořili: elementárnímu světu, duchovnímu světu, světu rozumu a také světu, o němž budeme poněkud blíže mluvit dnes, světu duchovních praobrazů všech věcí, který se nalézá ještě výše než svět rozumu.

Já je jakoby rozlité, rozprostřené do vesmírných dálav, a naše ranní vklouznutí tudíž nemůžeme chápat pouze tak, jako kdybychom mohli říci: Inu, mé Já je támhle, přichází z tamté strany a vklouzne do mě - nýbrž probouzení je zároveň určitým smršťováním se Já, takže se stále těsněji stahuje, načež vstoupí do fyzického a éterného neboli životního těla takovým způsobem, že je pak v těchto lidských tělesných schránkách v určité koncentraci.

Jasnozřivému vědomí se však ukazuje, že lidské Já není úplně uvnitř člověka ani během celého denního bdění. Pro jasnozřivé vědomí je Já něco, co se v jistém ohledu nachází vždy také v okolí člověka; lidské Já se jen zčásti kryje s tím, co vnímáme například jako fyzické tělo. A tak můžeme říci, že Já je vlastně vždycky i s ohledem na svou substantiální bytostnost v našem okolí. To, co tu jasnozřivý člověk vidí, řekněme, jako jistý druh lidské světelné aury, můžeme nazývat jáskou aurou. Já ráno při probuzení přistupuje k člověku ze všech stran; vystupuje ze všech bytostí a skutečností, jež jsme popsali jako svět rozumu, duchovní svět a svět elementární.

Ještě jednou se teď na toto vklouznutí Já do vlastního lidského těla blíže podívejme. Položme si otázku: Jak dojde k tomu, že při probuzení máme náhle kolem sebe smyslové vjemy, barvy, tóny, světelné a jiné smyslové vjemy? Podívejme se na to v souvislosti s konkrétní barvou. Předpokládejme, že když se ráno probudíme, podíváme se na modrou plochu. Naším prvním smyslovým vjemem tedy bude modrá barva. Jak k tomu dojde? O způsobu, jakým se to děje, totiž obvyklé, normální lidské vědomí naprosto nemá jasno a představuje si to úplně obráceně.

Tento smyslový vjem vznikne tím, že když Já vstoupí z makrokosmu do mikrokosmu, je tu nejprve něco na způsob překážky pro vstup všech těch sil, jež jsou venku v duchovním světě, je tu překážka pro všechno, co nazýváme elementárním světem. Tedy to, co jsme včera a především charakterizovali jako elementární svět, je zprvu zadržováno. Není to zadrženo úplně, ale je to zadržováno tak, že dovnitř proudí jen část elementárního světa. Máme-li před sebou plochu s modrou barvou, je tomu tak, že skrze tuto plochu, kterou máme před sebou jako modrý barevný obraz, proudí z vyšších světů všechny síly, jež jsme popsali, s výjimkou části elementárního světa. To, co je z elementárního světa zadržováno, je takového druhu, že to člověku vstupuje do vědomí jako zrcadlový obraz, jako zpětné záření, a toto zpětné záření je právě ona modrá barva.

Všechno, co jsme včera v souvislosti s živly ohně, vzduchu, vody a země popsali jako něco, co

patří k elementárnímu světu, proudí skrz. Skrz oko proudí dovnitř všechno, co je v podobě živlů ve světě, s výjimkou toho, co právě vidíme. Smyslový vjem tedy vzniká tím, že naše oko zadrží z elementárního světa světlo, naše ucho zadrží z elementárního světa zvuk, naše ostatní ústrojnost zadrží například část tepla atd. Co není zadrženo, vproudí dovnitř.

Můžeme tedy doplnit to, co jsme řekli v předcházejících přednáškách. Řekli jsme, že oko se tvoří na světle a pro světlo. Když oko vnímá světlo, není samozřejmě tvořeno tím, co vidí, nýbrž tím, co vpouští dovnitř, a to je část elementárního světa. Můžeme tedy říci *[přednášející kreslí; kresba se nezachovala]*: Jestliže tady proudí dovnitř všechny ty síly z nadmyslových světů, pak jsou zde v oku jisté síly zadržovány; analogicky je tomu u ostatních smyslů. To, co do nás samých nevyproudí a je zadrženo, je úhrnem našich smyslových vjemů, což znamená, že vidíme, slyšíme atd. to, co do sebe samých nevpuštíme. Naopak to, co do sebe vpustíme, je tím, co vytvořilo fyzickou ústrojnost například oka.

Jisté síly tedy zadržíme a jisté síly vpustíme dovnitř. Síly, které vpustíme dovnitř, jsou síly elementárního světa a vytvářejí naše oko; podíváme-li se tedy na svou oční bulvu, můžeme říci: V elementárním světě, který ovšem nevidíme, protože ho vpouštíme dovnitř, máme zároveň to, co tvoří smysl našeho oka; také naše ostatní smysly se tvoří tímto způsobem z elementárního světa. Elementární svět, který vidíme, vypěstujeme-li si schopnost pohlížet do něj, vytváří naše smysly.

Avšak tam, kde je smysl ohraničen směrem dovnitř, se nachází jakoby druhé zrcadlo; tady do nás plynou všechny ostatní síly z dalšího světa, kromě sil, které jsou zrcadleny. Říkám „jakoby“, nicméně je to úplné vysvětlení. Na zadní stěně oka jsou zadržovány a zrcadleny samotné elementární síly; tím přestávají působit a dál dovnitř proudí již jen síly duchovního světa, což jsou síly, které nám vytvářejí například zrakový nerv. Má-li oko díky vprouzení duchovního světa zrakový nerv, ucho má díky vprouzení duchovního světa sluchový nerv atd. Celá naše nervová soustava je tak tvořena z duchovního světa. Z duchovního světa k nám proudí síly a bytosti, které vytvořily naši nervovou soustavu. A naše nervy jsou uspořádány stejně jako zákony planetárního světa venku, neboť planetární svět jsme poznali jako vnější výraz něčeho, co na způsob hodin poukazuje na to, co tu působí v podobě duchovních skutečností a duchovních bytostí.

Nyní by ovšem byla nasnadě otázka: Kdyby tomu tak mělo být, kdyby v našich nervech skutečně působil tento svět, který se ve vnějších znameních vyjadřuje v naší planetární soustavě, pak by v základu naší nervové soustavy musela spočívat jistá pravidelnost, která by odpovídala vnější sluneční soustavě. V naší nervové soustavě bychom museli mít něco jako vnitřní sluneční soustavu. Neboť projdeme-li elementárním světem, vyjadřují se v planetární sluneční soustavě právě síly duchovního světa. Síly z nebeského světa proudí dovnitř a organizují naši nervovou soustavu. Zkusme si jednou položit otázku, zda se naše nervová soustava skutečně jeví jako obraz toho, co se venku v makrokosmu vyjadřuje v planetách a souhvězdích zvěrokruhu.

Nuže, všichni víte, že náš čas je určován postavením Země ke Slunci a průchodem Slunce dvanácti souhvězdími zvěrokruhu během roku. Z našeho pohledu Slunce prochází během jednoho roku dvanácti souhvězdími zvěrokruhu. Takové je hlavní rozdělení roku, rozdělení na dvanáct měsíců, způsobené zákonitostí, která ve sluneční soustavě panuje mezi planetami a souhvězdími zvěrokruhu. Číslo dvanáct je číslem, jež vyjadřuje zákonitost těchto postavení a pohybů. Máme dvanáct měsíců v roce; u měsíců, které jsou nejdelší, pak máme číslo jedenatřicet: jedenatřicet dnů. To je opět něco, co je vzato ze vzájemného postavení našich nebeských těles, něco, co souvisí s naší časovou soustavou. Nejdelší měsíce mají jedenatřicet dnů, ostatní třicet dnů a únor má osmadvacet nebo devěadvacet dnů. Tady panuje jistá nepravidelnost, ta má však své dobré důvody. Nemůžeme se zde jimi ovšem příliš zabývat.

Pokusme se představit si toto zvláštní dělení času tam venku ve velkých vesmírných hodinách a říci si: Jestliže to, co je základem tohoto velkého kosmického světa, skutečně dodává také síly pro

vytváření naší nervové soustavy, pak by se ona čísla musela v nervové soustavě zrcadlit. - Nuže, máme dvanáct párů mozkových nervů a jedenatřicet párů míšních nervů, což znamená, že v naší nervové soustavě se skutečně zrcadlí zákonitosti, ovládané číslem dvanáct a číslem jedenatřicet. A že tu panuje jistá nepravidelnost, je dáno tím, že člověk se má prostřednictvím své nervové soustavy stát samostatnou bytostí, nezávislou na tom, co se navenek odehrává ve vesmíru.

Člověk má svých jedenatřicet párů míšních nervů. Zatímco dvanáctka měsíců se řídí průchodem Slunce zvěrokruhem, počet dnů v měsíci by se vlastně musel řídit podle Měsíce; to by ovšem dávalo jen osmadvacet dnů. A kdybychom neměli tři páry nervů takřikajíc přebytečné, díky čemuž se jako svobodní lidé můžeme učinit nezávislymi, pak bychom skutečně byli podrobeni číslu osmadvacet. Tak pohlížíte do jednoho hlubokého tajemství, do úžasné souvislosti mezi tím, co se vyjadřuje venku ve velkých vesmírných symbolech, jež jsou odrazem bytostí a působností v duchovním světě, a tím, co máme ve své nervové soustavě.

Nyní se dostáváme ke třetí části zrcadlení. Naše nervová soustava je tedy budována duchovním světem. Tam, kde každý nerv ústí do mozku nebo míchy, v tomto ústí dochází opět k zrcadlení. Duchovní svět je tu zadržován a dál proniká to, co jsme poznali ve světě rozumu: síly hierarchií; svět rozumu nám pak buduje to, co se nachází za nervy - mozek a míchu. V mozku a míše máme tedy výsledek veškeré činnosti, která nakonec vychází ze světa rozumu. Ten, kdo jasnozřivě prohlédne duchovní svět, nalezne i v těch nejmenších zrcadleních v mozku a v nervové soustavě přesné obrazy velkých vesmírných dějů.

To, co nazýváme světem praobrazů, svět duchovních praobrazů věcí, však námi zcela prochází, aniž bychom jej mohli zadržet. Díky čemu si můžeme být v běžném životě něčeho vědomi? Díky tomu, že to dokážeme zadržet. Vědomí o části elementárního světa získáme tak, že část elementárního světa zadržíme. Ve svých smyslových orgánech jsme sami produktem tohoto elementárního světa. Své smysly si uvědomujeme díky tomu, že zadržujeme část elementárního světa. Ve svých nervech jsme produktem duchovního světa. Uvědomíme-li si své nervy, pak si v jistém ohledu uvědomujeme duchovní svět (samozřejmě jen v jeho vypodobení) právě zadržováním části duchovního světa. Co zná člověk z elementárního světa? Zná z něj to, co mu zrcadlí smysly. A co zná člověk z duchovního světa? Zná to, co mu zrcadlí nervy, tedy to, co se obvykle nazývá přírodními zákony. Přírodní zákony nejsou nic jiného než stínový obraz, zeslabený zrcadlový obraz duchovního světa. A to, co člověk zná jako svůj vnitřní duchovní život, jako svůj rozum, je zeslabeným zrcadlovým obrazem vnějšího světa rozumu. To, co v naší řeči nazýváme intelektem, rozumem, je obrazem světa rozumu, ovšem obrazem slabým, stínovým.

Nyní si musíme položit otázku: Čeho bychom tedy museli být schopni, chceme-li vidět více než to, co jsme právě uvedli? Jestliže bychom chtěli vidět více, museli bychom být schopni toho více zadržet. Jestliže bychom chtěli, aby se nám dostalo vlivu ze světa praobrazů, museli bychom svět praobrazů dokázat nějakým způsobem zadržet.

Fyzické smyslové orgány můžeme mít jen díky tomu, že do sebe vpustíme elementární svět a pak ho zadržíme. Tak se tvoří například naše oko. Nervovou soustavu můžeme mít jen díky tomu, že do sebe vpustíme a poté zadržíme duchovní svět. Sílu myšlení můžeme mít jen díky tomu, že vpustíme a zadržíme svět rozumu. Tím se vytváří náš mozek. Mají-li se vytvořit ještě vyšší orgány, musíme mít možnost zadržet další, ještě vyšší svět. Musíme být s to něco proti němu vyslat, tak jako v mozku vysíláme proti světu rozumu to, co ho zadrží, aby se zrcadlil.

Člověk tedy musí udělat něco pro to, aby dokázal zadržet vyšší svět a získat z něj síly, které jím jinak prostě procházejí. Neboť síly světa praobrazů jím prostě procházejí. Musí si tedy sám vytvořit zrcadlicí ústrojí. Ve smyslu, jak to dnešní člověk může a má učinit, vytváří takovéto zrcadlicí ústrojí duchovně-vědecká metoda, která při opracovávání duše za účelem poznání vyšších světů vychází z takzvaného imaginativního poznání.

Tím, co člověk obvykle poznává, je vnější fyzický svět. Jestliže chce dospět k vyššímu poznání, musí tedy udělat něco pro to, aby si vytvořil vyšší orgány. Musí v sobě zastavit svět vyšší, než je svět rozumu, což se děje tak, že člověk vykonává novou činnost. Snadno pochopíte, že k vyššímu poznání není možné dospět s tím, co člověk vykonává v normálním vědomí, neboť to, co člověk v normálním vědomí vykonává, se vyčerpává v tom, co jsme uvedli. Člověk tedy musí učinit něco pro to, aby v sobě rozvinul novou činnost, která se může postavit proti světu praobrazů a zadržet ho. To se děje tak, že se například naučí procházet vnitřními prožitky, které nepatří k obvyklým prožitkům vědomí. Jeden takovýto vnitřní prožitek, který je svým způsobem typický, najdete popsán v mé *Tajné vědě* v podobě vytváření představy růžového kříže.

Jak má člověk postupovat, aby tuto představu růžového kříže vnitřně správně prožil? Ačkoli to bylo i zde ve Vídni již řečeno, přesto si to dnes ještě jednou zopakujeme, abychom to začlenili do našeho celku. Kdo by chtěl žáka duchovní vědy dovést k vyšším stupňům poznání a chtěl by alespoň v malém začít, ten by řekl: Podívej se na rostlinu, jak vyrůstá z půdy. Vidíš, jak roste list za listem až ke květu a plodu. Roste tak, že vidíš, jak je prostoupená zelenou rostlinnou šťávou. Srovnáme nyní tuto rostlinu s člověkem. Víme, že člověk je prostoupený tím, co nazýváme krev, a víme, že krev představuje vnější výraz toho, co v člověku pulzuje v podobě vášní, pudů, žádostí atd. Poněvadž člověk je bytost, která má Já, stojí před námi jako vyšší bytost oproti rostlině. Jen fantasta by se domníval - i když takových je mnoho - že rostlina má vědomí jako člověk, že dokáže vnitřně zrcadlit vnější vjemy. Člověk nemá vědomí proto, že vykonává nějakou činnost - to dělá rostlina také - nýbrž proto, že dokáže vnitřně zrcadlit vnější vjemy. Člověk to dokáže. V jistém ohledu se tedy vyvinul výše než rostlina, která to nedokáže.

Jelikož se však člověk vyvinul výše, musel se smířit s jistým ponížením, musel se smířit s možností omylu. Rostlina se nemýlí, když se řídí svými zákony. U ní nemůžeme mluvit o omylu. Rostlina v sobě také nemá vyšší a nižší bytost, nemá v sobě to, o čem říkáme, že to směřuje dolů, k nízkosti, pudů, žádostí, vášně atd. Stojíme-li před rostlinou, může na nás udělat dojem její cudnost, která je opakem toho, co má v sobě člověk v podobě pudů, žádostí a vášní. Člověk se svou červenou krví je tak oproti rostlině bytostí, jež se sice ve svém vědomí vyvinula výše, ale pro tento vyšší vývoj se musela smířit s jistým posunem dolů, s jistým ponížením.

To všechno učitel žáku duchovní vědy objasní. Pak poukáže na to, že člověk musí sám dosáhnout toho, co se mu na nižším stupni ukazuje v rostlině. Musí se stát opět pánem svých pudů, žádostí a vášní, toho, co má svůj výraz v dmoucí se krvi. Stane se jím, jestliže si jeho vyšší přirozenost odnese vítězství nad nižší přirozeností, jestliže se jeho červená krev stane stejně cudnou jako zelená šťáva rostliny, jež se v rudé růži barví do červena. Rudá růže se tak pro nás může stát symbolem toho, čím se člověk musí stát, ubírá-li se v životě vstříc reálnému ideálu, při jehož naplnění se jeho vyšší přirozenost stane pánem nad nižší přirozeností.

Pohlížíme na růži jako na vzor; růže je symbolem, symbolem pročištěné, vytříbené krve. A spojíme-li si rudou růži s černým dřevěným křížem, s odumřelým dřevem, který nám rostlina zanechá, když odumře a zaschne, pak pro nás věnec rudých růží na černém dřevěném kříži může být symbolem vítězství vyšší, vytříbené přirozenosti člověka nad jeho nižší přirozeností, kterou musí přemoci. V černém dřevěném kříži máme symbol protříbené červené krve. Růžový kříž je symbolem vývoje člověka, jak ve světě probíhá. V růžovém kříži před sebou nemáme abstraktní pojem, nýbrž obraz, symbol něčeho pocíťovaného; v duši se nám může rozlít hřejivé teplo, podíváme-li se takto na lidský vývoj, znázorněný v růžovém kříži.

Z toho vidíte, že člověk může mít představy, jež neodpovídají ničemu vnějšimu. Kdo chce setrvat pouze v normálním vědomí, ten by nyní řekl: Ty jsi šílený fantasta! K čemu ti je takový růžový kříž? Představy jsou nepravdivé, nezobrazují-li nic vnějšiho. Dobře, vytvořil sis růžový kříž. Ale kde ho

najdeš? Někdo by mohl říci: Kde rostou rudé růže na suchém dřevu? - Jde však právě o to, abychom si svou duší osvojili schopnosti, které tu v normálním vědomí zatím nejsou. Musíme se pozvednout k takové vnitřní činnosti, kdy v sobě pouze nezobrazujeme něco vnějšího, nýbrž to vnější živým způsobem zpracujeme v představy, které sice mají jistý vztah k vnějšímu světu, přesto však nejsou pouhým zobrazením vnějšího světa. Růžový kříž má k němu jistý vztah, avšak podobu tohoto vztahu jsme vybudovali my sami. Pocítili jsme vzestup od rostliny k člověku a postup člověka výše. S živým citem si před sebou v představě vykreslíme růžový kříž. Takto si v duši můžeme představit mnohé symboly.

Abychom se přesněji dorozuměli, uvedu vám ještě jiný symbol. Podívejme se na běžný lidský život, jak si tak člověk odžívá dny svého života. Nejprve si povšimneme střídání dne a noci, bdění a spánku. Během dne máme určitý úhrn zážitků; od rána do večera prožíváme všechno možné. Jestliže se ovšem zeptáme, jak je tomu v noci, pak už také z přednášek víme, že v noci beze svého vědomí nasáváme určité síly z duchovního světa. Zatímco ve dne máme prožitky ve vědomí, máme v noci prožitky v nevědomí. K tomuto střídání dochází. Když se někdy za účelem jistého sebepoznání vypravíme do svého nitra a zeptáme se: Jak to vlastně vypadá s tvým pokrokem? Skutečně tě každý denní prožitek posunul dopředu? - Má člověk vůbec důvod být se sebou spokojený, když se tím, že mu den přináší prožitky a noc dodává síly, posune každý den jen o velmi malý kousíček?

Člověk toho musí ve dne prožít opravdu mnoho, aby na základě těchto denních prožitků také skutečně o kousíček vyžrál. Zkusme si položit otázku, kolik zralosti jsme vlastně získali, jestliže jsme na sebe v průběhu jednoho dne nechali působit prožitky dne a síly noci, a zjistíme, že pokrok naší vlastní bytosti, našeho Já, je značně pomalý, zatímco kolem nás prochází poměrně mnoho prožitků. Denní prožívání a postup naší bytosti ve vývoji si můžeme představit zhruba takto: Svým Já jsme možná za den o malý kousek pokročili, druhý den zase o malý kousek atd.; to je ovšem možná značně přehnané, neboť mnoho lidí se ze dne na den posune jen velice málo. Podíváme-li se však jen na příznivý čas našeho života, na dětství, uvidíme, jak člověk coby dítě v poměru k pozdějšímu životu postupuje neobyčejně rychle. Není bez důvodu, tvrdí-li se, že ani světoběžník díky všemu, čemu se naučil od světa na svých cestách, nepokročí o tolik, o kolik pokročil díky tomu, čemu se naučil od své chůvy.

Postup Já po etapách můžeme znázornit na nákresu. Svislá hůl je pokrok, zakřivená čára, jež se kolem ní ovíjí, jsou denní prožitky. Během dne máme mnoho prožitků; tyto prožitky nás posunou jenom sem [*průsečík*]. Druhého dne máme opět mnoho prožitků; tyto prožitky nás zase posunou o takovýto kousek dopředu. Vezmeme-li si nyní síly, které na nás působí v noci, pak je můžeme vyznačit soustava z duchovního světa a smyslové orgány ze světa elementárního. Člověk si sám formuje orgány, které stojí nad jeho mozkem, nejsou však navenek viditelné, protože spočívají mimo fyzický svět. Obvyklé, normální vědomí tyto orgány nemůže vnímat. Jako jsou z elementárního světa vytvářeny oči, z duchovního světa nervová soustava a ze světa rozumu mozek člověka, vytváří se ze světa praobrazů to, co nazýváme vyššími smyslovými orgány - orgány, které nám budou pozvolna dávat schopnost pohlížet do duchovních světů. Protože tyto smyslové orgány mají podobu duchovních květních útvarů rašících z člověka, bývají nazývány lotosovými květy nebo také duchovními koly neboli čakrami.

Pro jasnozřivé vědomí se tak u člověka, jenž koná tato cvičení, jak byla popsána, může objevit něco jako nové orgány, které obvyklé vědomí nevidí. Uprostřed čela se může vytvořit něco, co se rozvíjí v podobě kola nebo květu a co nazýváme dvoulístým lotosovým květem. Tento dvoulístý lotosový květ je něčím na způsob duchovního smyslového orgánu. Jsou-li zde fyzické smyslové orgány k tomu, aby nám do vědomí přiváděly fyzický svět, který nás obklopuje, tyto duchovní smyslové orgány jsou zde proto, aby nám do vědomí přiváděly svět, jež obvyklým, normálním vědomím vidět nemůžeme. Tyto orgány v podstatě tvoří síly a silové systémy vyvěrající z duše člověka.

Druhý lotosový květ se vytváří v oblasti hrtanu, třetí v srdeční oblasti atd. Takovéto duchovní smyslové orgány - v tom slově samozřejmě spočívá rozpor, avšak v dnešní řeči, utvořené pro fyzický, smyslový svět, nemáme vhodný výraz - si člověk vytváří na základě vnitřního naplňování, trpělivého a energického, neustále se obnovujícího naplňování symbolickými představami, jež nezobrazují nic vnějšího, nýbrž způsobem, který se liší od obvyklého prožívání vědomí, účinkují v naší duši a jejichž prostřednictvím z duše povoláváme síly, které se pak vzpírají světu praobrazů.

Nestačí ovšem, abychom došli jen sem, neboť zde ještě není nic vidět. Ten, kdo již dokáže zřít, může na člověku, jenž se takto vyvíjí, pozorovat příslušné smyslové orgány; tyto vyšší smyslové orgány, které se tu vytvářejí, však musí být k jasnozřivému zrění nejprve dále rozvíjeny. Zatím byly jen zformovány ze světa vyššího, než jsou světy, které nás jinak utvářejí. Nyní následuje druhé dějství, jímž se v pohroužení do světa symbolů a nyní tyto symboly odstraníme - v tu chvíli máme kolem sebe černou tmu. Vědomí ovšem neustane, nýbrž klokotá a víří teď vlastní činností. Tím získáváme schopnost zadržet něco dalšího. Dříve jsme zadržovali svět praobrazů; nyní zadržujeme něco dalšího, zadržujeme to, co můžeme nazývat světem rozumu, a sice jinak než dříve - z opačné strany. Zadržujeme to, co jinak proudí dovnitř. Dříve jsme viděli pouze stínové obrazy světa rozumu z druhé strany; nyní vidíme bytosti, jež jsme označili jako hierarchie; všechno teď pozvolna ožívá. To je další krok, který musíme udělat. Tím jsme však ještě neskončili. Další krok spočívá v tom, že i od této své vlastní činnosti musíme upustit. Nejprve jsme potlačili obrazy a zachovali si svou vlastní činnost. Nyní musíme být schopni i od této vlastní činnosti upustit, musíme být schopni ji potlačit. Tady si opět povšimneme, jak obtížné to je, pokud tyto pokusy budeme skutečně provádět. Tentokrát bude trvat ještě déle, než vůbec něčeho dosáhneme. Neboť bude pravidlem, že člověk, když navíc upustí od své činnosti, skutečně usne nebo upadne do stavu, který se bude podobat usnutí. Pokud si však uchová vědomí, pokud natolik pokročí, že vědomé potlačí svou vlastní činnost, pak pokročí natolik, že zadrží nejenom svět rozumu, nýbrž i duchovní svět. Uvidí tak duchovní svět z druhé strany. V duchovním světě teď uvidí duchovní skutečnosti a bytosti.

Zatímco poznání, jehož dosáhneme tím, že odstraníme obrazy a zachováme činnost, nazýváme inspirovaným, poznání, které získáme vyřazením vlastní činnosti, nazýváme intuitivním. Tímto poznáním získáme vhled do pravé podoby duchovního světa, který jinak vidíme jen v jeho stínových obrazech v přírodních zákonech. Do oblasti svého vědomí nyní dostaneme bytosti a činnosti, jež se uplatňují v přírodních zákonech a přírodních skutečnostech.

Vidíte, že tu je popsán průběh poznání, který je poněkud jiný, než když se člověku prostě uvede do vědomí sestoupení do sebe samého nebo vystoupení do duchovního světa. Metodou duchovního vývoje se zde uskutečňuje něco, co člověka uvede do duchovního světa úplně jiným způsobem. Tato metoda mu nejprve vytvoří orgány, když je svět praobrazů zadržen a použit k vytvoření těchto orgánů. Pak je člověk přes imaginativní a inspirovaný svět veden zpět až do duchovního chtěl na některé věci poukázat důvěrněji, a pokud si k tomu, co se tam píše, vezmete dnešní výklad, dokážete tomu porozumět ještě hlouběji.

Cestou, která tu byla popsána, jsem se vám pokusil srozumitelně vyložit, že základy pro obvyklé lidské nazírání, smyslové nazírání v mikrokosmu - nervová soustava a mozek - jsou zrcadlovými obrazy působení bytostí makrokosmu. Ukázali jsme si, že ještě než na sobě začneme sami pracovat, abychom v sobě rozvinuli vyššího člověka, působí se na nás, aby [v nás] byl utkán a rozvinut obvyklý člověk. Viděli jsme, že v podstatě pokračujeme v činnosti, která už na nás byla vykonávána. Zatímco náš fyzický člověk byl vybudován silami vyšších světů, svého duchovního člověka budujeme vlastními silami. Vystupujeme sami ze sebe, jestliže takto pokračujeme ve vývoji.

Nikdo, kdo vezme vážně a poctivě pojem vývoje, se nemůže divit, že takový postup je ve vývoji možný. Kdo věří, že to, co tu je dnes, pokročilo svým úsilím z dřívějších stupňů bytí k dnešním, ten musí připustit, že vývoj může být také veden dál. Protože se však dnešní člověk stal vědomou bytostí,

musí také vzít svůj vývoj vědomě do rukou. Viděli jsme, že člověk může popsanou vývojovou cestu vykonat za plného vědomí. Jestliže potřebuje učitele, pak už ho nepotřebuje stejným způsobem, jako tomu bylo u starších metod, kde učitel či vůdce tomu, koho vede, něco odebírá nebo k němu něco přivádí, kde se tedy vedený stává nesamostatným.

Poznali jsme dnes cestu, která vpravdě odpovídá modernímu vědomí lidstva. Neboť kdo dnes jde touto cestou, nesvěřuje se do péče duchovního učitele v žádném jiném smyslu, než jak se svěřuje, řekněme, učiteli matematiky. Předpokládá, že učitel ví více než on sám. Kdyby nepředpokládal, že učitel ví více než on sám, pak by bylo zcela zbytečné za ním chodit. V tomtéž smyslu se člověk svěřuje vůdci, který nedává nic jiného než návody, než symbolický obraz; z účinku pak vidí, co mu tento symbolický obraz dává. Krok za krokem se člověk stává takřikajíc svým vlastním pánem. Řídí se pokyny duchovního učitele, tak jako se řídí pokyny učitele matematiky, který mu zadá úkol, jen s tím rozdílem, že se pokyny duchovního učitele řídí celou svou duší, kdežto matematickou úlohu řeší jen rozumem. Podstata nové iniciační metody spočívá v tom, že v nejvyšší míře respektuje samostatnost člověka, že guru už není guruem ve starém smyslu, nýbrž jen v tom smyslu, že vůdce uděluje rady: Takto je to třeba dělat, aby člověk náležitým způsobem pokročil.

Udobí, která jdou po sobě, se mění tak, aby člověk procházel stále novými stadii. Proto se musí měnit i metody zasvěcování. Pro dávnější doby byly nutné jiné iniciační metody než pro dnešní dobu. Pro dnešního člověka je odpovídající metodou ta, kterou jsem vám popsal. Podle svého nejdůležitějšího symbolu se nazývá rosikrucíánským školením. Je mnoho symbolů, avšak růžový kříž je nejdůležitější, protože je obrazem lidského vývoje samotného. Tato rosikrucíánská metoda je vlastní moderní metodou iniciace a dnešního člověka dokáže přiměřeným a správným způsobem dovést do vyšších světů.

Prozatím jsme si uvedli jen její náčrt. Zítra bude třeba popsat, jak člověk, pracuje-li na sobě, krok za krokem vrůstá do vyšších světů a jak se mu kousek po kousku zjevují. Jakou práci na sobě musí člověk vykonat, to jsme popsali dnes. Jak se člověk promění a co se ukáže, o tom zítra.

Vídeň, 28. března 1910

GA 119